

אוניברסיטת חיפה / תכנית "אופקים"
צמתים בתרבות המערב

ד"ר אורי אמיתי

פתיחה: Me and the Devil Blues

מבוא מעתודולוגי: The Structural Study of Myth

Lévi-Strauss, Claude. "The Structural Study of Myth", *Structural Anthropology* (London & New York: Basic Books, 1963-1976), pp. 206-231.

שער ראשון: עידן התמימות

- גילגמש ואותנא-פישתים: שפרה, ש. ויעקב קליין. בימים הרחוקים ההם: אנתולוגיה משירת המזרח הקדום (תל-אביב: עב עובר, תשנ"ז), עמ' 255-288.
- נח והמבול: בראשית ה' כ"א - י"א ט'
- חולדת מלכיצדק: חנוך ב (הסלאבי) כ"ב - כ"ד
- בני-האלהים בחרמון: חנוך א (הכושי) ו' - י"א
- אברהם ונמרוד: בראשית רבה ל"ח י"ג + ביאליק ורנניצקי, ספר האגדה, כרך א' כ"ג-כ"ה.

שער שני: הסנה הבוער

- בראשית מ"ז י"ג-כ"ו; שמות א' ח' - ט"ו כ"א
- Assman Jan. *Moses the Egyptian: The Memory of Egypt in Western Monotheism* (Cambridge, Mass. & London: Harvard UP, 1997), pp. 1-54, 168-207 (with notes: 219-229, 256-266).

שער שלישי: על מלכים ונביאים

- שאול והלהקה: שמואל א' ח' א' – י"י ב
- נתן ודוד: שמואל ב' ז; שם, י"א-י"ב
- חזון חברתי: ירמיהו ל"ד; דברים ט"ו א'-י"ח
- חרבן ונאולה: ירמיהו כ"ה א'-י"ב, ל"א א'-ל"ג; יחזקאל ל"ז-ל"ט
- Kuhrt, Amélie. *The Ancient Near East c. 3000-330 BC* (London & New York: Routledge, 1995), Vol. I pp. 417-472.
- פינקלשטיין, ישראל וניל אשר סילברמן. ראשית ישראל: ארכיאולוגיה, מקרא וזיכרון היסטורי (תל-אביב: אונ' ת"א ההוצאה לאור, תשס"ג), 19-41, 271-289.

שער רביעי: כנענים ויוונים

- אלפבית: Osborne, Robin. *Greece in the Making: 1200-479 B.C.* (London & New York: Routledge, 1996), pp. 107-113.
- חטיפות נשים ויחב"ל: הרודוטוס (Herodotus), ספר א', הקדמה ופרקים 1-5.
- מילה: הרודוטוס, ב' 104; יחזקאל כ"ח א'-י'
- הרקלס ומלקרת: הרודוטוס ב' 43-44; Arrian, *Anabasis* 2.16.1-6; יוסף בן-מתתיהו, קדמוניות, ח' 144-146 (Jos. Ant. 8.144-6); Aubet, Maria-Eugenia. *The Phoenicians and the West: Politics, Colonies and Trade* (Cambridge: UP, 1993), pp. 119-132 (תו"ת).
- הרקלס ואברהם: יוסף בן-מתתיהו, קדמוניות, א' 238-241; מקבים א' י"ב 1-23
- מלחמות פרסיות: עמית, משה. תולדות יוון הקלאסית (ירושלם: מאנגס, תשמ"ד), עמ' 235-277

שער חמישי: בן-האלהים

חלק א': אלכסנדר והרקלם

- סיפורי הולדת: (הרקלם): Hesiod, *Shield of Herakles*, 1-56; Apollodorus, *Library* 2.4.8; (אלכסנדר): פלוטרכוס, אלכס. ב-ג; [Justin](#) 12.16.1-6; *Alexander-Romance* (Stoneman ed.) 1.1-13.
- אלכסנדר ואמון: [Strabo](#) 17.1.43; Diodorus of Sicily 17.49-51; Curtius 4.7; פלוטרכוס אלכס. בו-בת; Arrian, *Anabasis* 3.3-4.
- Amitay, Ory. *From Alexander to Jesus* (Forthcoming, *deo volente*), ch. 1-4.

חלק ב': אלכסנדרוס בירושלם

- יוסף בן-מתתיהו, קדמוניות, י"א 302-347;
- *Alexander Romance* (Stoneman ed.) II 23-24 (יפורסם בהמשך).
- מגילת תענית לכ"ה סיון + כ"א כסלו (=נעם, ורד. מגילת תענית [ירושלם: יד בן-צבי, תשס"ד] עמ' 70-77, 100-103, 198-205, 262-265); תלמוד בבלי, יומא, דף ס"ט עמ' א.
- Marcus, Ralph. *Josephus* (Cambridge, Mass.: Loeb, 1937), appendix C, pp. 512-532.
- כשר, אריה. "מסע אלכסנדר הגדול בארץ-ישראל", ב: רפפורט, א. וי. רונן (עורכים) מדינת החשמונאים, לתולדותיה על רקע התקופה ההלניסטית (ירושלם/תל-אביב: יד בן-צבי/האוניברסיטה הפתוחה, תשנ"ד), עמ' 13-35.
- גולן, דוד. "ביקור אלכסנדר בירושלים וההיסטוריוגרפיה החדשה", ב: רפפורט א. (עורך) יוסף בן-מתתיהו, היסטוריון של ארץ-ישראל בתקופה ההלניסטית והרומית (ירושלם: יד בן-צבי, תשמ"ג) עמ' 29-55.
- Cohen, Shaye J.D. "Alexander the Great and Jaddus the High Priest according to Josephus", *AJS Review* 78 (1982/3) pp. 41-68. נמצא ב-JSTOR.
- Gruen, Erich S. *Heritage and Hellenism: the Reinvention of Jewish Tradition* (Berkeley: University of California Press, 1998), pp. 189-202.

שער שביעי: עקרון השהיירות

- רדיפות אנטיוכוס: מקבים א' א'-ס"ג; מקבים ד'; יוסף בן-מתתיהו, קדמוניות, י"ב 248-256
- צליבת ישוע: מתי כ"ו-כ"ה; מרקוס י"ד-ט"ז; לוקס כ"ב-כ"ד; יוחנן י"ח-כ'
הורדוס, החכמים ונשר הזהב: יוסף בן-מתתיהו, קדמוניות, י"ז 149-167;
מגילת תענית לז' כסלו (=ורד נעם, מגילת תענית, 261-260).
- רדיפות נוצרים: Tacitus, *Annales* 15.44; Pliny the Younger, *Letters* 10.96-97
- Friend, W.H.C. "Martyrdom and Political Oppression", in: Esler P.F. (ed.) *The Early Christian World* (London & New York: Routledge, 2000), pp. 815-839

שער שמיני: ישוע ויוחנן

- הולדת ישוע ויוחנן: מתי א' א'-ב' כ"ג; לוקס א' - ב', ג' כ"ג-ל"ח; יוחנן א' א'-י"ה;
- הולדת מלכיצדק: חנוך ב (הסלאבי) כ"ב - כ"ג
- הטבילה וראשית השליחות: מתי ג' א' - ד' י"א, י"א א'-י"ד; מרקוס א' א'-י"ג;
לוקס ג' א'-כ"ב, ד' א'-ט"ו, ז' י"ח-ל"ג; יוחנן א' י"ט-ל"ד
- עדויות יוסף בן-מתתיהו: קדמוניות, י"ח 64-63, 119-116 (יוחנן), כ' 200
- פני-כהן: (צרת) ויקרא י"ג; מתי ח' א'-ד'; מרקוס א' מ'-מ"ה; לוקס ה' י"ב-ט"ז; (לחם הפנים) תוספתא, סוטה (ליברמן) י"ג ז' (שו"ת); מתי י"ד י"ג-כ"א, ט"ח ל"ב-ל"ט; מרקוס ו' ל'-מ"ד, ח' א'-י'; לוקס ט' י'-י"ז; יוחנן ו' א'-י"ד.
- מגילת ברית דמשק.
- שעה קלה על כלבלה: מתי י' א'-ט"ו, י"ט ט"ז-ל'; מרקוס ו' ז'-י"ג, י' י"ז-ל"א;
לוקס ט' א'-ו, י"ח י"ח-ל'. מעשי השליחים, ד' ל"ב - ה' י"א.
- מות יוחנן: מתי י"ד א'-י"ב; מרקוס ו' י"ד-כ"ט

מקסטים ביוונית ובלטינית, שאינם מופיעים בתו"ת, ואין אליהם קישור, ניתן למצוא ב-

[Perseus](https://www.perseus.org/).